

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet tuotekehitysyhteistyössä yritysten kanssa

Reetta Kaikkonen

Opinnäytetyö

ASSI

10.3.2013

<p>Tekijä tai tekijät Reetta Kaikkonen</p>	<p>Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2009</p>
<p>Raportin nimi Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet tuotekehitysyhteistyössä yritysten kanssa</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 30+1</p>
<p>Opettajat tai ohjaajat Sampo Mielityinen</p>	
<p>Yritykset elävät innovaatioista, ja uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen on keskeinen osa yritysten liiketoimintastrategiaa. Tänä päivänä yritykset hyödyntävät yhteistyöverkostojaan osana liiketoiminnan kehittämisstrategiaa ja kääntyvät muun muassa oppilaitosten puoleen. Yhteistyö oppilaitosten kanssa tarjoaa yrityksille mahdollisuuden saada opiskelijoiden uutta ja monialaista näkemystä tuotekehityksensä tueksi, mitä pelkästään yrityksen sisällä on vaikea järjestää.</p> <p>Opinnäytetyö käsittelee opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia, joita opiskelijalle syntyy hänen osallistuessa opintojaksollaan tuotekehitysyhteistyöhön yritysten kanssa. Työn taustalla on opiskelijoiden ja yritysten välillä Suomessa ensimmäistä kertaa järjestetty Sport Inno Camp™ -tuotekehityisleiri, jossa suomalaiset ja virolaiset korkeakouluopiskelijat yhdessä liikunta-alan yritysten edustajien kanssa innovoivat yrityksille uusia liiketoimintaideoita.</p> <p>Työn tarkoituksena oli selvittää opiskelijan ja yrityksen välille solmittua IPR- ja salassapitosopimusta, analysoida sopimuksessa käytettyä sopimustekniikkaa ja arvioida sopimuksessa käytettyjen sopimusehtojen kohtuullisuutta opiskelijan näkökulmasta. Työ toteutettiin toimeksiantona Suomen Urheiluopistolle.</p>	
<p>Asiasanat Innovaatio, sopimus, immateriaalioikeus, salassapito</p>	

<p>Authors Reetta Kaikkonen</p>	<p>Group or year of entry 2009</p>
<p>Students' Rights and Duties in Product Development in Co-operation with Companies</p>	<p>Number of pages and appendices 30+1</p>
<p>Supervisor Sampo Mielityinen</p>	
<p>Nowadays companies live by innovation, and developing new products and services is a vital part of almost any company's business strategy. In this development process companies can also provide benefits for their partners and networks, such as universities. Co-operation with universities offers companies the possibility to get the wide-ranging and multidisciplinary view that students from different disciplines can offer. This is something that is difficult to achieve only within a company.</p> <p>This thesis takes a look at students' rights and duties that come about when they cooperate with companies in such areas as developing new products and services for the company in question. The background of this thesis is Sport Inno Camp™, an innovation camp that was organized for the first time in Finland. This innovation camp offered the possibility for students from Finnish and Estonian universities to come up with new business ideas, together with companies and their representatives.</p> <p>The purpose of this thesis was to explain what IPR is and to look at the confidentiality contract that was signed between students and companies, as well as to analyze various aspects of this contract. The purpose was also to evaluate any absence of terms used in such contracts from the point of view of the students. This thesis was made on assignment from the Sports Institute of Finland.</p>	
<p>Key words Innovation, contract, intellectual property rights, confidentiality</p>	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn tausta ja tavoitteet	1
1.2	Työn rajaukset ja rakenne.....	2
2	Innovaatio Sport Inno Camp™ -tuotekehitysleirillä.....	4
2.1	Innovaation ja innovaatioprosessin määritelmä.....	4
2.2	Innovaatioprosessi Sport Inno Camp™ -tuotekehitysleirillä.....	5
2.3	Sport Inno Camp™ -tuotekehitysleirin tulokset.....	6
3	Yleistä sopimustoiminnasta	9
3.1	Lainsäädäntö	9
3.2	Sopimustekniikka	10
3.2.1	Sopimuskohtien yksityiskohtaisuus ja sopimusmuodon valinta.....	11
3.2.2	Sopimuksen kesto.....	13
3.3	Sopimuksen osapuolet ja neuvotteluasema.....	13
4	Sopimusehtojen tarkastelu IPR- ja salassapitosopimuksessa	15
4.1	Immateriaalioikeudet	16
4.1.1	Tekijänoikeus ja sen siirtyminen.....	17
4.1.2	Patentti.....	19
4.2	Liikesalaisuuksien salassapitoehto.....	19
4.3	Vahingonkorvausvastuuehto ja sopimussakko.....	21
4.4	Olosuhdemuutokset.....	23
5	Pohdinta	25
5.1	Työn tarkoituksen taustoitus ja luotettavuuden arviointi	25
5.2	Tulokset ja kommentit.....	25
5.3	Jatkotutkimusehdotukset ja tulosten sovellusmahdollisuudet.....	26
5.4	Ammatillinen kehittyminen ja oma oppiminen.....	27
	Lähteet.....	28
	Liitteet.....	31
	Liite 1. IPR- ja salassapitosopimus 27.11.2012	31

1 Johdanto

Tämän työn aiheena on opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet tuotekehitysyhteistyössä yritysten kanssa. Yritykset elävät innovaatioista, mutta yritysten innovaatiotoiminta ei ole helppoa. Menestyksekkään yritystoiminnan ydin ovat vahvat tuotteet ja/tai palvelut. Näin ollen innovaatiotoiminta on yksi yrityksen liiketoiminnan keskeisimpiä osa-alueita. Yrityksessä innovaatiot syntyvät usein tiettyjen ihmisten tuotoksena ja niihin kaivataan monesti uusia näkökulmia. Innovaatiotoiminnan strategiana yritykset voivat myös hyödyntää yhteistyöverkostojaan etsien sitä kautta uusia liikeideoita. Monet yritykset kääntyvätkin tänä päivänä tuotekehityksessään esimerkiksi oppilaitosten puoleen saaden käyttöönsä opiskelijoiden monialaisemman ja monikulttuurisemman näkökulman, jota pelkästään yrityksen sisällä on lähes mahdotonta järjestää.

1.1 Työn tausta ja tavoitteet

Työn taustalla on Sport Inno Camp™ -innovaatioleiri, joka järjestettiin Suomen Urheiluoipistolla, Vierumäellä 27.–28.11.2012. Kyseessä on Suomessa ensimmäistä kertaa järjestetty liikunta-alan innovaatioleiri, joka tarjosi yrityksille mahdollisuuden kehittää uusia liikunta-alan tuote- ja palveluinnovaatioitaan yhdessä eri alojen opiskelijoiden kanssa. Innovaatioleirillä mukana oli viisi kasvavaa liikunta-alan yritystä: Polar Electro Oy, Kerko Sport Oy, ZeroPoint Oy, Footbalance Oy ja Sportlyzer OÜ. Leirille osallistui yhteensä 54 opiskelijaa kaikista viidestä Viron yliopistosta sekä Aalto yliopistosta ja kolmesta suomalaisesta ammattikorkeakoulusta ja he edustivat liikunta-alaa, kansainvälistä liiketoimintaa, markkinointia, viestintää, muotoilua ja insinööritieteitä. Leirin toteutuksessa ovat olleet mukana myös Suomen ja Viron opetusministeriöt.

Tuotekehitysyhteistyö yritysten ja opiskelijoiden välillä on verrattain uusi liiketoiminnan kehittämismuoto, joten opiskelijoilla ei ole kovin paljon kokemusta oikeuksien ja velvollisuuksien jakautumisesta tällaisessa yhteistyömuodossa. Innovoiminnan haasteena voidaan nähdä immateriaalioikeuksien ja hyödyn jakautumisen epäselvyys. Immateriaalioikeuksien jakautumisessa on kyse siitä, kenelle luovan työn tulos kuuluu. Tämän vuoksi tarkempi selvitys tekijänoikeuksien ja muiden immateriaalioikeuksien syntymisestä, mahdollisesta siirtymisestä ja suojaamisesta on nähty tarpeellisena.

Yritys ja opiskelija sopivat Sport Inno Camp™ -innovaatioleirin aikaisen yhteistyön ehdoista kirjallisella sopimuksella leirin alussa. Opinnäytetyön tarkoituksena on selittää ja arvioida Sport Inno Camp™ -innovaatioleirillä opiskelijan ja yrityksen välille solmittavaa IPR- ja salassapitosopimusta. Työssä pohditaan sopimuksen oikeudellista taustaa, analysoidaan käytettyä sopimustekniikkaa ja arvioidaan käytettyjen sopimusehtojen kohtuullisuutta opiskelijan näkökulmasta.

Sport Inno Camp™ -innovaatioleirille osallistui opiskelijoita ja yritysten edustajia Suomesta ja Virossa ja sen vuoksi leiri toteutettiin englannin kielellä. Opiskelijan ja yrityksen välille solmittava IPR- ja salassapitosopimus on myös laadittu englannin kielellä ja sen vuoksi tässä työssä tehdyt viittaukset IPR- ja salassapitosopimuksen sopimusehtoihin ovat englanninkielisiä. Työ toteutettiin toimeksiantona Suomen Urheiluopistolle.

1.2 Työn rajaukset ja rakenne

Opinnäytetyö rajautuu käsittelemään opiskelijan oikeuksia tuotekehitysyhteistyön aikana syntyneisiin tuotoksiin sekä velvollisuuksia yhteistyön aikana saamansa tiedon käsittelyyn. Työn on tarkoitus palvella lähtökohtaisesti opiskelijoita. Opinnäytetyössä käsitellään vain tuotekehitysyhteistyön innovaatiovaiheen aikaista IPR- ja salassapitosopimusta. Innovaatioyhteistyö saattaa johtaa siihen, että innovoinnista syntyy jokin uusi tuote tai palvelu yrityksen tuotantoon. Tässä vaiheessa yritys ja opiskelija sopivat uudestaan esimerkiksi korvauksien maksamisesta opiskelijalle, mikäli katsotaan, että innovaatio on saanut alkunsa tuotekehityisleirillä opiskelijoiden raportoimasta ideasta. Opinnäytetyössä ei käsitellä enää mahdollisia myöhempiä sopimuksia.

Opinnäytetyössä käsitellään vain opiskelijan ja yrityksen välisen yhteistyön kannalta olennaisimpia immateriaalioikeuksia sekä selvitetään opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia Suomessa tai Suomen lainsäädäntöä noudattavassa tuotekehitysyhteistyössä.

Työ koostuu viidestä pääluvusta. Johdannon jälkeen työn toisessa luvussa esitellään työn taustalla olevaa Sport Inno Camp™ -innovaatioleiriä ja sen toteuttamista sekä onnistumista. Kolmannessa luvussa käsitellään sopimustoimintaa yleisellä tasolla ja sitä,

miten erilaisilla sopimusteknisillä valinnoilla voidaan vaikuttaa sopimuksen luonteeseen. Sopimustoiminnan yleiskatsauksen jälkeen työn neljännessä luvussa keskitytään tarkastelemaan ja analysoimaan Sport Inno Camp^{TM} -innovaatioleirin aikana opiskelijan ja yrityksen välille solmittua IPR- ja salassapitosopimusta ja siinä käytettyjä sopimusehtoja. Lopuksi työn viidennessä luvussa arvioidaan opinnäytetyön onnistumista ja esitetään jatkotutkimusehdotuksia.

2 Innovaatio Sport Inno Camp™ -tuotekehityisleirillä

”Liiketoiminta on muuttunut ja muuttuu koko ajan kasvavalla vauhdilla. Luovien, innovatiivisten toimintatapojen käyttöönotto tulee erottamaan menestyjät väliinpuotoajista. - - Yritysjohtajien on löydettävä aivan uudenlaisia toimintamalleja toimia, jos aikovat ylläpitää kilpailukykyään.” (Kellokangas K. 2010). Luovuus on yrityksen liiketoiminnalle välttämätöntä, sillä taloudellinen tulos on riippuvainen kyvystä käyttää sitä ja muuntaa luovat ratkaisut kaupalliseksi menestykseksi. (Keksintösäätiö 2012). Kuten jo johdannossa on mainittu, luovuus ja innovatiivinen toiminta eivät tänä päivänä ole yrityksille helppoa. Yrityksen sisällä innovaatiotoiminta on usein muutamien ihmisten vastuulla, joten yritykset ovatkin alkaneet hyödyntää tuotekehityksessään verkostojaan uusien näkökulmien ja ideoiden saamiseksi. Sport Inno Camp™ -tuotekehityisleiri on järjestetty vastaamaan yritysten kasvavia tarpeita, yrityksen sisäisen tuotekehityksen tueksi. (HAAGA-HELIA amk 2012.)

2.1 Innovaation ja innovaatioprosessin määritelmä

Innovaatio tarvitsee syntyäkseen luovuutta ja luovuus onkin avainsana uuden idean syntymiselle. *Idea* on uusi ajatus tai alustava ratkaisu johonkin ongelmaan ja *innovaatiolla* tarkoitetaan ideasta toteutettua kaupallisesti hyödynnettävää uudistusta. Tuoteinnovaatio on siis tuote tai palvelu, joka on joko täysin uusi tai vaihtoehtoisesti parannettu tai muuteltu versio jostakin jo olemassa olevasta tuotteesta tai palvelusta. Tiivistettynä voidaan siis sanoa, että ”Luovuus on uusien, paranneltujen ideoiden tuottamista ja innovaatio taas on näiden ideoiden toteuttamista käytännössä.” (Kellokangas 2010). Jotta ideasta muodostuu innovaatio, joka voidaan myydä asiakkaalle, idea täytyy tuotteistaa ja kaupallistaa. *Tuotteistaminen* tarkoittaa idean kehittämistä myytävän tuotteen muotoon ja *kaupallistaminen* tuotteen saattamista tuotantoon, jakeluun ja sitä kautta markkinoille myytäväksi ja markkinoitavaksi. (Yritys-Suomi 2012a).

Yrityksen tuotekehitysprosessissa tie ideasta kaupalliseen tuotteeseen vaatii usein huomattavan määrän aikaa ja rahaa. Ennen kuin yritys panostaa resurssejaan yksityiskohtaiseen tuotekehitykseen, on yrityksen syytä kartoittaa alustavan idean potentiaalisuus menestyksekkääksi tuotteeksi. Kehittämisen kohteeksi kannattaa valita vain sellainen

idea, joka on tarkoituksenmukainen, mahdollista saattaa konkreettisen tuotteen ja/ tai palvelunmuotoon ja jolle löytyy kysyntää kuluttajamarkkinoilla. Yksi tärkeimmistä lähtökohdista on myös se, ettei idean lopputuotoksena ajateltu tuote tai palvelu ole jo olemassa, eikä suojattu esimerkiksi patentilla. (Yritys-Suomi 2012a).

2.2 Innovaatioprosessi Sport Inno Camp™ -tuotekehityisleirillä

Onnistuneen innovaation luominen vaatii havainnointia ja taustatutkimusta, tietoa, ideoiden luomista ja niiden kehittämistä sekä lopuksi hyväksi havaittujen ideoiden jalostamista toimivaksi innovaatioksi. (Langdon 2011.) Tämän lisäksi luovuus vaatii ympärilleen ihmisiä. Yksikin ihminen voi olla luova, mutta onnistuneen innovatiivisen toiminnan maksimoiminen vaatii yhteistyötä, sillä monipuolinen ja kohti yhteistä päämäärää pyrkivä ryhmä voi edistää ideoiden syntymistä merkittävästi. (Taatila & Suomala 2008, 64.)

Sport Inno Camp™ -innovaatioleirin ajatuksena oli hyödyntää tuotekehityksessä eri alojen opiskelijoita, jotka jaettiin järjestäjän toimesta ryhmiin jo ennen varsinaisen leirin alkamista. Opiskelijoiden ryhmiin jako projektityöskentelyä varten toteutettiin siten, että kuhunkin ryhmään sijoitettiin tarkoituksenmukaisesti eri alojen ja oppilaitosten opiskelijoita. Tällä toimenpiteellä edesautettiin laajemman näkökulman aikaansaamista ryhmien sisällä, sillä eri tieteenalojen opiskelijoiden odotettiin tuovan ryhmätyöskentelyyn erilaisia ajattelutapoja, tulkintoja, näkemyksiä ja eri ammattialojen osaamista. ”Tiettyä sosiaalista käytäntöä kantava ja toetuttava käytäntöyhteisö näkee maailman omasta näkökulmastaan niitä merkityksiä käyttäen, jotka kyseisessä käytännössä ovat merkityksellisiä. Kun ihminen katsoo ylös taivaalle, se mitä hän näkee, riippuu siitä, mitä hän tekee. Taivas näyttäytyy erilaisena purjehtijalle, runoilijalle, säätieteilijälle, astrologille ja tähtitieteilijälle.” (Karo, Lavapuro & Mylly 2007, 42).

Tuotekehityksessä onnistuneen innovaatioprosessin tärkeä vaihe ennen varsinaista ideointia on hankkia tietoa kehitettävästä kohteesta. (Taatila & Suomala 2008, 29.) Leirillä mukana olleet yritykset valmistelivat kukin opiskelijoita varten yhden toimeksiannon, jonka lisäksi he valmistelivat varsinaiseen toimeksiantoon orientoivan ennakkotehtävän. Opiskelijoille lähetettiin oman ryhmänsä toimeksiantoon liittyvä ennakkotehtävä noin

kuukausi ennen leirin alkamista ja sen avulla he pääsivät orientoitumaan leirin aikana työstettävään toimeksiantoon. Ennakkotehtävän kautta opiskelijat joutuivat tutustumaan yritykseen ja sen tuotteisiin jo ennen leirille saapumista, mikä edesauttoi heitä muodostamaan paremman ymmärryksen yrityksen varsinaisesta toimeksiannosta ja liiketoiminnallisista kulmakivistä. Ennakkotehtävä oli suoritettava ennen leirille saapumista ja sen suorittaminen oli edellytyksenä leirille osallistumiseen.

Sport Inno Camp™ -tuotekehitysleirin ensimmäisenä päivänä yritykset esittelivät toimeksiantonsa opiskelijoille, minkä jälkeen aloitettiin varsinainen ideointi. Opiskelijoiden ensimmäisenä tavoitteena oli tuottaa ryhmissä 100 uutta ideaa, jonka jälkeen ideoita arvioitiin, karsittiin ja valittiin jatkoon vain parhaimmat. Tämän jälkeen valittuja ideoita arvioitiin yhdessä yritysten edustajien kanssa, mikä mahdollisti ideoiden ja niiden kehittämismahdollisuuksien arvioinnin yritysten liiketoiminnan näkökulmasta. Leirin toisena päivänä edellisen päivän arvioiduista ideoista valittiin edelleen parhaimmat ideat, joita pyrittiin ideoimaan vielä eteenpäin. Lopuksi jokainen ryhmä valitsi mielestään parhaimman idean, jonka he leirin päätteeksi esittelivät yrityksen edustajalle. (Vattulainen 2012, 27–28.)

2.3 Sport Inno Camp™ -tuotekehitysleirin tulokset

HAAGA-HELIA:n liiketalouden opiskelija Jasmiina Vattulainen on Suomen Urheilupuistolle tekemässään opinnäytetyössä tutkinut ja arvioinut tuote- ja palveluinnovaatioiden kehittämistä Sport Inno Camp™ -leirillä. Tutkimustaan varten hän on itse osallistunut tuotekehitysleirille ja seurannut leirin kulkua. Lisäksi leirin aikana hän on haastatellut leirille osallistuneita opiskelijoita ja yritysten edustajia. Opinnäytetyössään hän on tiivistänyt tuotekehitysleirin tuloksia sekä keräämiensä kokemusten perusteella arvioinut ensimmäistä kertaa järjestetyn leirin onnistumista ja mahdollisia kehitystarpeita.

Vattulaisen (2012, 46) tekemän haastattelututkimuksen mukaan tuotekehitysleirin tuloksena yritykset kokivat saaneensa leiriltä uusia ideoita ja ajatusmalleja toimintaansa. Osa yritysten edustajista oli erittäin mielellään viemässä leiriltä saamiaan ideoita toimintaansa, kun taas osa piti tuloksia hyvinä, mutta kokivat niiden hyödyntämisen laajuuden olevan vaikea arvioida. Osa oli myös sitä mieltä, että he saivat leiriltä hyviä ideoita, mut-

ta niiden toteuttamismahdollisuudet jäivät pienemmälle arvolle. Haastattelutulokset siis vahvistavat jo aikaisemmin tässä työssä tehtyä huomiota siitä, että innovaatioprosessi on pitkä, ja tie ideasta innovaatioon vaatii yritykseltä paljon resursseja, jonka vuoksi idean potentiaalisuutta menestyä tulee arvioida huolellisesti ennen yksityiskohtaisempiin toimenpiteisiin ryhtymistä. Seuraavassa on esimerkkejä leirille osallistuneiden yritysten edustajien kokemuksista Vattulaisen (2012, 46–47) suorittaman haastattelun pohjalta.

”Me saatiin paljon vastauksia meidän kehityspuolelle ja ihan niin kun valmista tavaraa mitkä pitää vaan sitten ottaa käyttöön. Saatiin aika paljon lisää informaatiota päätöksenteon tueksi ja konkreettisia ratkaisuja haasteisiin, mitä on ollut tässä meidän yrityksen toiminnassa. Laajemmassa mittakaavassa saatiin myös aika paljon, mitkä näkyvät vasta vuoden tai muutamman vuoden päästä... Toki tuollaisen muutoksen, läpivieminen vie vähän aikaa.”

”Saatiin sellaisia ajatuksia ja tuloksia, joita voisimme mahdollisesti hyödyntää tulevaisuudessa ja mitä voidaan viedä eteenpäin, jos vaan aikaa ja resursseja riittää. Tietenkään, kun mikään ei ole niin kuin valmista. Ideat on hyviä ja niitä pystytään hyödyntämään tuotteessa, mutta jonkun asian saattaminen tuotantoon lähtee kuitenkin siitä, että ensin tutkitaan onko sille markkinaa ja siitä se niin kuin lähtee. Se on sit kuitenkin aika pitkä prosessi ja meillä on kuitenkin vielä aika pieni tämä yritys että joutuu resursseja keskittämään.”

”Ne on aina ihan hyviä lisiä siihen. Itse asiassa ne oli ihan mainioita, kunhan nyt saan käsiin ne loppuasiat niin sit voi kattoo vielä vähän tarkemmin... On tietysti toinen asia, että miten tehokkaasti ne tulokset sitten tulee lopulta palvelemaan. Mutta kyllä mä luulen, että vähän kun miettii sitä, niin varmaan sieltä ainakin jotakin suuntia löytyy. Kunhan sitten vaan löytyy tekijä niille asioille. Enemmän se on siitä kiinni, että onko meillä siihen heittää resursseja tai aikaa... Tulokset oli kuitenkin hyviä ja hyvin tehtyjä.”

”Than hyviä tuloksia. Opiskelijat tulivat samaan tulokseen, mitä me olemme lykänneet resurssien ja tuotekehityksen puutteiden takia ja he antoivat meille joitakin ideoita, siitä miten me saisimme sen toteutettua.”

”Kyllä ehdottomasti aiomme. Otamme sieltä jotain ideoita ja käytämme omaa kokemustamme muuttaaksemme ne meille sopiviksi. Keräämme palapelin palat yhteen ja tämä leiri oli yksi paikka mistä saimme paloja palapeliimme.”

”No joo, kyllä ne ainakin huolella käydään läpi ja esitetään. Osa niistä oli tosissaan sen suuntaisia, mitä on puhuttu aikasemminkin mutta uskon, että sieltä jotakin ihan varmaan tulee ja siirtyy konkretian puolelle myöskin.”

”Opiskelijoilla ei ollut tietoa ideasta sen pidemmälle. Siitä miten se voitaisiin oikeasti toteuttaa. Että se on vain ajatus.”

Leirin järjestäjän toimesta opiskelijoille teetettiin leirin jälkeen jälkitehtävä, jonka avulla leiristä kerättiin opiskelijapalautetta. Myös tuotekehityisleirille osallistuneiden opiskelijoiden antaman loppupalautteen perusteella leiri oli onnistunut. Opiskelijat kertoivat oppineensa erityisesti ryhmätyöskentelytaitoja ja ymmärtämään yritysten kohtaamia ongelmia jokapäiväisen liiketoiminnan harjoittamisessa ja kehittämisessä. Monille opiskelijoille tuotekehityisleirille osallistuminen avasi uusia kontakteja yritysmaailmaan ja opetti teoreettisen tiedon soveltamista käytännön ongelmanratkaisussa. (Sport Inno Camp™ 2012.)

Sport Inno Camp™ -tuotekehityisleirin ensimmäisenä päivänä opiskelijat ja yrityksen edustajat allekirjoittivat IPR- ja salassapitosopimuksen, jonka mukaan opiskelijoiden leirin päätteeksi raportoima ”voittaja” idea kuului yritykselle. Seuraavassa luvussa käsitellään sopimustoiminnan yleisiä periaatteita ja sen pohjalta siirrytään tarkastelemaan ja analysoimaan leirin aikaista IPR- ja salassapitosopimusta. Analysoinnin ja arvioinnin kohteina ovat sopimuksessa käytetty sopimustekniikka sekä sopimuksessa käytettyjen sopimusehtojen kohtuullisuus opiskelijan näkökulmasta.

3 Yleistä sopimustoiminnasta

”Sopimus on keskeisin oikeudellinen konstruktio nimenomaan silloin, kun yksityiset toimijat – kansalaiset ja yritykset – haluavat yhteistuumin muuttaa keskinäisiä oikeussuhteitaan.” (Hemmo 2003, 4). Sopimuksen osapuolten yhteistyön ehdoista voidaan sopia pätevästi suullisesti, mutta kirjallisen sopimuksen ehdottomana etuna on se, että ehdot on konfliktitilanteissa helpompi näyttää toteen. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2012.) Onnistuneen sopimustoiminnan lähtökohta on huolellinen sopimusehtojen laadinta, jolla voidaan tavoitella sopimusehtojen muotoiluun liittyvien tulkintaongelmien välttämistä. Lisäksi positiivisten kannustimien ja sanktioiden määrittämisellä voidaan pyrkiä ohjaamaan sopimuskumppanin toimintaa taloudellista etua maksimoivalla ja häiriöiden riskiä pienentävällä tavalla. (Hemmo 2005, 28.)

Sopimustoiminta koostuu sopimustekniikasta, sopimustaktiikasta ja sopimushallinnosta. Sopimustekniikan olennaisimmat osat muodostavat se, millaisia sopimuksia tehdään ja millaisia sopimusehtoja käytetään. Sopimustaktiikassa on kysymys siitä, miten osapuoli neuvottelee itselleen kannaltaan mahdollisimman edullisen sopimuksen. Sopimushallinnon painopisteenä on yrityksen sopimustoiminnan yleinen suunnittelu, kuten sopimuksia tekevän henkilökunnan kouluttaminen. (Hemmo 2005, 4–5.)

Hemmon (2005, 7–8.) mukaan sopimuksen tulisi olla sellainen, että sopimuksen toinen osapuoli saadaan ongelmitta toimimaan sen mukaisesti. Tämän turvaamiseksi sopimuksen tulisi olla muodoltaan ja kieleltään selkeä ja aukoton, etteivät osapuolet voi ymmärtää sitä eri tavoin. Hyvän sopimuksen tulisi lisäksi luoda riittävät kannustimet, joilla voidaan optimoida tavoitteiden toteutuminen. Samalla sopimuksen tulisi luoda riittävät sanktiot, joilla voidaan pienentää sopimusrikkeiden riskiä. (Hemmo 2005, 7–8.)

3.1 Lainsäädäntö

Sopimusten solmimisessa on voimassa sopimusvapaus, mikä tarkoittaa sitä, että sopimusosapuolilla on vapaus sopia sopimuksen sisällöstä omien tarpeidensa mukaan. Suomessa lainsäädäntö voi kuitenkin rajoittaa sopimusvapautta turvatakseen esimerkiksi sopimuksen heikompaa osapuolta. (Nettilaki 2012a.) Sopimusvapautta rajoittaa laki

varallisuus oikeudellisista oikeustoimista (228/1929), jonka mukaan sopimusehtojen on oltava kohtuullisia. Sopimusehtojen kohtuullisuudesta laissa määritetään seuraavasti:

”Jos oikeustoimen ehto on kohtuuton tai sen soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuteen, ehtoa voidaan joko sovitella tai jättää se huomioon ottamatta. Kohtuuttomuutta arvosteltaessa on otettava huomioon oikeustoimen koko sisältö, osapuolten asema, oikeustointa tehtäessä ja sen jälkeen vallinneet olosuhteet sekä muut seikat.” (Laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista 13.6.1929/228, 3 luku 36:1.)

Lisäksi sopimusvapautta voivat rajoittaa muut pakottavat lainsäädökset, kuten esimerkiksi verolait ja kuluttajansuojalaki, joista ei erillisillä sopimuksilla noin vain voida poiketa. Pakottavista säännöksistä voi olla mahdollista poiketa sopimuksella sen hyväksi, jota suojamaan ko. laki on säädetty. Esimerkiksi kuluttajansuojalaista voidaan poiketa sopimuksella kuluttajan hyväksi, muttei hänen haitakseen.

3.2 Sopimustekniikka

Sopimus on väline liiketoimintapäämäärien toteuttamisessa ja liiketoiminnalle asetetut tavoitteet antavat lähtökohdan sopimustekniikalle. (Hemmo 2005, 15.) Sopimustekniikassa kysymys on siitä, millaisia sopimuksia tehdään ja millaisia sopimusehtoja sopimuksessa käytetään. Sopimuksen luonteeseen vaikuttavat olennaisesti sopimusmuoto, sopimuskohtien yksityiskohtaisuus ja sopimuksen voimassaoloaika.

Käytettävään sopimustekniikkaan vaikuttavat esimerkiksi sopimuksen taloudellinen arvo, sopimuskumppanin aiempi tunteminen ja sopimuksen kansainvälisyys. Hyvän sopimustekniikan perusajatuksena on pyrkimys saada sopimukseen liittyvät intressit tyydytetyiksi mahdollisimman tehokkaasti ja minimoida häiriöiden todennäköisyys. Merkittävä syy sopimuskonflikteihin on se, että sopimuksia tehdään varmistumatta kaikkien sopimusosapuolten ymmärtävän sitoutumishetkellä kaikki sopimusehdot ja niistä seuraavat yksityiskohdat. (Hemmo 2003, 7.)

3.2.1 Sopimuskohtien yksityiskohtaisuus ja sopimusmuodon valinta

Sopimustoiminnalla tavoitellaan yleisesti sitä, että sopimuksella turvataan yhteistyön keskeiset oikeudet ja niiden toteutuminen, vältetään kohtuuttomat vastuuriskit, ratkaistaan voimassaolokysymys tyydyttävällä tavalla ja ehkäistään mahdolliset sopimuskonfliktit tehokkaasti. (Hemmo 2005, 6.) Yhteistyön alkuvaiheessa ei aina ole tarpeellista eikä tarkoituksenmukaistakaan käyttää resursseja, eli aikaa, työpanosta ja rahaa kauaskantoisen ja kaikenkattavan sopimuksen laatimiseen. Myöhempään tapahtumiin mahdollisesti liittyviä sopimusriskejä ei täysin voida poistaa heti yhteistyön alkuvaiheessa, joten ensin on tärkeämpää nostaa esiin avainintressit, joita sopimuksella halutaan turvata. (Hemmo 2005, 31.) Laajempi sopimuksen täsmentäminen yhteistyön varhaisessa vaiheessa nostaa sopimuksen valmistelukustannuksia ja heikentää sopimuksesta saatavaa hyötyä. (Hemmo 2005, 26–27; Hemmo 2003, 25.) Hemmo (2005, 30) myös jatkaa, että pitkälle viety sopimuskohtien kirjaaminen hidastaa sopimustoimintaa.

Sopimuksessa on mahdollista säätää ehdoista erilaisin *sopimusmuodoin*. Sopimusteknisesti sopimuksessa voidaan katsoa käytettävän jäykän, joustavan ja avoimen sopimuksen rakenteita. Sopimusmuodon valinnalla voidaan vaikuttaa siihen, kuinka yksiselitteinen tai tulkinnanvarainen sopimuksesta voidaan saada aikaan. (Hemmo 2005, 136.) Sopimusmuodon valintaan vaikuttavat puolestaan se, miten hyvin sopimuskumppanit tuntevat toisensa entuudestaan ja kuinka luotettavana sopimuskumppanit toisiaan pitävät sekä se, millaisia intressejä sopimukseen sisältyy. (Hemmo 2005, 9.) Yhdessä sopimuksessa voidaan hyödyntää erilaisia sopimusmuotoja sopimuskohtaan merkityksellisyydestä riippuen tai vaihtoehtoisesti koko sopimus voidaan laatia lähtökohtaisesti vain yhden sopimusmuodon tunnuspiirteitä mukaillen. (Hemmo 2005, 138.)

Jäykkä sopimus on sisältönsä puolesta pyritty muotoilemaan kattavasti ja selkeästi siten, ettei yhtäkään sopimuskohtaa tarkoituksella jätetä avoimeksi. Sopimuksen laatimisen hetkellä ehdoista neuvotellessa sopimusosapuolet pyrkivät varautumaan miltei kaikkiin mahdollisiin tulevan yhteistyön aikana ennakoitavissa oleviin olosuhdemuutoksiin ja niiden ratkaisutapoihin. Jäykkä sopimusmuoto ei kuitenkaan täysin poissulje mahdollisten olosuhdemuutosten aiheuttamaa sopimuksen uudelleentulkintaa, mutta rajoittaa

reagointikeinoja. (Hemmo 2005, 137.) Jäykän sopimuksen laadinta vaatii tekijöiltään suhteellisen paljon aikaa, osaamista ja rahaa.

Joustava sopimusrakenne on jäykkää rakennetta astetta kevyempi sopimusmuoto. Joustavassa sopimuksessa sopimuksen sisältöä pyritään sopeuttamaan mahdolliset myöhemmät muutokset huomioon ottavaksi. Esimerkiksi indeksivaihteluille muutosherkkää hinnoittelua koskevaan sopimuskohtaan joustomekanismilla voidaan määritellä laskentakaava, jonka mukaan sopimuskohdan sisältö muuttuu indeksitasojen muuttuessa. (Hemmo 2005, 137.)

Avoim sopimus on käypä vaihtoehto silloin, kun osapuolilla on vahva luottamus yksimielisyyden saavuttamiseen. (Hemmo 2005, 138.) Mikäli logiikkana on luottamus siihen, että yhteistyö sujuu hyvin ja ongelmitta, voidaan sopimus toteuttaa yksityiskohtia liiemmin täsmentämättä. (Hemmo 2005, 28–29.) Hemmon (2005, 26.) mukaan valtaosa sopimuksista onnistutaan täyttämään ilman ongelmia. Sopimussuhteeseen saattaa liittyä juridisesti epäselviä kohtia, mutta tällainen sopimuksen osittainen avoimuus ei haittaa, elleivät sopimuskohdan kohteena olevat asiat konkretisoidu. Sopimuskohdan avoimuus merkitsee siis epävarmuutta, mutta avoimuus tuottaa ongelmia vain siinä tapauksessa, että osapuolten välille syntyy erimielisyyksiä sopimuskohdan tulkinnasta. (Hemmo 2005, 27.)

Avoimen sopimuksen muotoon laadittujen sopimusehtojen tekeminen ei laadintavaiheessa vaadi tekijöiltään huomattavia ajallisia ja taloudellisia voimavaroja. Riskinä on kuitenkin se, että avoimet ja epätarkat sopimuskohdat voivat nostaa kustannuksia, jos sopimuksen tulkinnassa ilmenee myöhemmin ongelmia. Sopimuksen täsmentämättömyys ja pintapuolisuus voivat myös viestiä sopimuskumppanille siitä, ettei sopimuksella välttämättä ole toiselle osapuolelle kovin suurta taloudellista intressiä, vaan yhteistyön pohjalle tehty sopimus olisi pelkkä pakollinen muodollisuus.

3.2.2 Sopimuksen kesto

Sopimusosapuolten välille solmittavan sopimuksen kesto riippuu yhteistyön muodosta sekä sen ennakoidusta ajallisesta kestosta ja jatkuvuudesta. Lähtökohtaisesti sopimuksia on olemassa neljää erilaista; kertaluontoinen sopimus, kestosopimus, syventävän yhteistyön perustaminen ja omistuspohjaiset yhteistyöjärjestelyt. (Hemmo 2005, 9.)

Kertasopimus on oikeustoimi sellaisille osapuolille, joilla ei ole laajempaa yhteistyösuhdetta ja yhteistyön ei ajatella toistuvan samojen osapuolien välillä. Yksittäisen sopimuksen kohteena olevan transaktion tai yhteistyön arvo ollessa vähäinen, voidaan tyytyä kevyeen sopimustekniikkaan. (Hemmo 2005, 9.) Kertaluontoisen sopimuksen riskinä voidaan nähdä konfliktitilanteet ja niiden ratkaiseminen. Hemmon (2005, 9) mukaan kertaluontoinen sopimus ei luo osapuolille pitkäaikaiselle työlle ominaista kannustinta pyrkiä lojaalisti ja joustavasti ottamaan huomioon sopimuskumppanin etuja, vaan osapuoli saattaa konfliktitilanteessa omaksua jyrkemmän asenteen, kun yhteistyön jatkuvuutta ei tarvitse suojella.

Kertaluontoista sopimusta astetta syvempi sopimusmuoto on *kestosopimus*, jolla tarkoitetaan esimerkiksi vuokra- tai lisenssisopimusta. Nimensä mukaisesti kestosopimus on tarkoitettu olemaan voimassa pitkähkön ajan. Kestosopimuksesta pidemmälle viety sopimusmuoto on *syventyneen yhteistyön perustaminen*, jolla tarkoitetaan sitä, että ainakin toinen sopimusosapuoli sopeuttaa omaa toimintaansa olennaisesti sopimuskumppanin tarpeita palvelevaksi. Tyypillinen esimerkki tällaisesta pitkäaikaisesta sopimuksesta on jälleenmyyntiin liittyvä kauppia- tai muu jakelusopimus. Puhuttaessa *omistuspohjaisesta yhteistyöjärjestelystä*, sopimuskumppanit aloittavat yhteistyön yhdessä perustamansa yhtiön muodossa. (Hemmo 2005, 9–11.)

3.3 Sopimuksen osapuolet ja neuvotteluasema

Hemmon (2005, 8) mukaan normaalitapauksessa sopimuksella ei tarvitse vaikuttaa muihin tahoihin kuin varsinaisiin sopimuspuoliin. Riskienhallinnallisesti sopimuksen laadinnassa voidaan kuitenkin katsoa olevan aiheellista huomioida muitakin kohderyhmiä, kuten esimerkiksi rahoittajat tai riidanratkaisijoina toimivat tuomioistuimien ja kilpailuviranomainen. Mitä useampia kohderyhmiä sopimuksella on, sitä enemmän sopimuk-

sen laadinnassa on kiinnitettävä huomiota ilmaisuun ja siten yksiselitteiseen ymmärrettävyyteen. (Hemmo 2005, 7–8.) Tavoitetilassa jokaisen ulkopuolisen pitäisi voida tulkita sopimusta samalla tavalla kohderyhmästä riippumatta.

Sopimuksen laatimisessa ohjaava ja lopputulokseen olennaisesti vaikuttava tekijä on *osapuolten neuvotteluasema*. Sopimuksen kohtuuttomuusriski kasvaa, jos sopimusosapuolten taloudellisissa voimasuhteissa on olennainen ero tai jos toisella sopimuskumppanilla ei ole toimialan tuntemusta ja yleisesti sopimusten laadintaan tarvittavaa osaamista. (Hemmo 2005, 133.) Tällöin vahvemmassa neuvotteluasemassa oleva sopimusosapuoli saattaa lähteä siitä, että heikompi osapuoli tyytyy kevyeen sopimukseen sopimuksen menettämisen pelossa. Neuvotteluasemaan vaikuttavat esimerkiksi yrityksen (tai muun toimijan) koko ja taloudellinen asema, osapuolen käytettävissä oleva asiantuntemus ja alan käytäntöjen tuntemus, osapuolen kontaktien laajuus, sopimuksen tarpeellisuus osapuolen kannalta sekä vaihtoehtoisten sopimuskumppanien lukumäärä. (Hemmo 2005, 20.)

Sopimuskumppaneiden neuvotteluasemaa ei kuitenkaan voida pitää sopimuksen oikeudenmukaisuuden ja kohtuullisuuden ainoana arviointiperusteena. Esimerkiksi vahvempi sopimuskumppani voi pystyä tarjoamaan yhteistyöhön tarvittavaa ammattitaitoa, koneistoa ja alan osaamista, mikä voi olla yksi yhteistyön onnistumisen avaintekijöistä.

Eriarvoisten sopimuskumppaneiden välisessä sopimuksessa laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista (228/1929) turvaa heikompa osapuolta. Heikommassa asemassa oleva sopimuskumppani on huomioitava sopimusehtoja määriteltäessä, jotta sopimuksesta tulee *kohtuullinen* molemmille sopimusosapuolille. Sopimuksen kohtuullistaminen heikomman sopimusosapuolen suojaksi voi tarkoittaa esimerkiksi sopimusehdoista sopimista siten, etteivät ehdot aiheuta sopimuskumppanille kohtuuttoman suurta rasitetta. Kohtuullistaminen voidaan huomioida muun muassa vahingonkorvausvastuukysymyksessä siten, että sopimuksen rikkomisesta aiheutuva korvausvastuu on myös heikommalle osapuolelle käytännössä mahdollista.

4 Sopimusehtojen tarkastelu IPR- ja salassapitosopimuksessa

Opiskelijan ja yrityksen välille solmittava IPR- ja salassapitosopimus laaditaan opiskelijan ja yrityksen välisen yhteistyön ehtojen määrittelemiseksi. Sopimuksen päätavoitteina ovat yhteistyön aikana syntyneiden immateriaalioikeuksien siirtäminen yritykselle ja yrityksen liikesalaisuuksien turvaaminen. Sopimuksessa määritetään myös sopimussuhteen aikaisten velvoitteiden voimassaoloaika. Suomessa ei ole täsmällistä, IPR- ja salassapitosopimusta koskevaa pakottavaa lainsäädäntöä, vaan sopimus kuuluu sopimusvapauden piiriin. Näin ollen sopimus voidaan laatia vapaasti yhteistyön tarpeita ajatellen. Sopimusehtojen laadinnassa on huomioitava kuitenkin sopimusehtojen kohtuullisuus noudattaen kohdassa 3.1 esiteltyä lakia varallisuusosoikeudellisista oikeustoimista (228/1929).

Opiskelijan ja yrityksen välille solmittava IPR- ja salassapitosopimus on kertaluontoinen sopimus ja sen voimassaoloajaksi on säädetty 27.11.2012–31.6.2014. IPR- ja salassapitosopimuksen kesto on säädetty kaksipäiväistä leiriä pidemmäksi. Sopimuksen voimassaoloaika on määritelty siten, että halutessaan yrityksellä on riittävä mahdollisuus arvioida leirillä syntyneen idean toteuttamiskelpoisuutta ja kehittää siitä immateriaalioikeussuojalla suojattavissa oleva konkreettinen tuote tai palvelu. Mikäli yritys ei sopimuksen voimassaoloaikana ryhdy kehittämään ideaa eteenpäin, on innovaatioleirille osallistuvalla opiskelijalla ja kenellä tahansa muulla siinä vaiheessa ideasta tietoisella oikeus ja mahdollisuus idean kehittämiseen. Opiskelija ei sopimuksen voimassaoloaikana voi alkaa itsenäisesti toteuttamaan yhteistyön lopputuotoksena raportoituja ideoita eteenpäin, koska oikeudet niihin opiskelija luovuttaa yhteistyösopimuksella yksinomaan yritykselle.

Opiskelijan ja yrityksen välille solmittavan IPR- ja salassapitosopimuksen ensisijaisina adressaatteina ovat opiskelija ja yritys, mikä tarkoittaa sitä että sopimuksen sisältämä normitus ja viestintä kohdistuvat opiskelijaan ja yritykseen. (Hemmo 2005, 7.) Lähtökohtaisesti opiskelijan neuvotteluaseman voidaan katsoa olevan yrityksen neuvotteluasemaa heikompi, mutta kohtuuttomuusriskin voidaan katsoa olevan vähäinen, sillä normaali lähtökohta on se, että yrityksen oletetaan olevan riittävän asiantunteva toimimaan hyvän liiketavan mukaisesti. (Hemmo 2005, 132.)

Sopimusehtojen kohtuullisuutta arvioitaessa on huomioitava se, että Sport Inno Camp™ -tuotekehitysleirille osallistuva opiskelija suorittaa yhteistyön kautta myös omia opintojaan. Leiri on vapaavalintainen opintojakso, josta opiskelija saa opintopisteitä. Innovaatioleirin kaltaisen yhteistyön kautta opiskelijalle avautuu mahdollisuus osallistua nimekkään yrityksen liiketoiminnan kehittämiseen ja luoda kontakteja yrity maailmaan jo opiskeluaikana. Oppimisen maksimoimisen kannalta ammattikorkeakouluopiskelija on jo opiskeluaikanaan halukas soveltamaan oppimaansa teoriatietoa käytännössä. Nuoret opiskelijat ovat myös innovatiivisia, mutta opiskelijalla itsellään on kuitenkin harvoin käytössään tarvittavaa asiantuntemusta ja osaamista pelkän idean toteuttamiseen ja tuotteistamiseen.

4.1 Immateriaalioikeudet

Immateriaalioikeus on oikeudenala, johon kuuluu tekijänoikeuksien lisäksi teollisoikeudet kuten tavaramerkit, patentit, toiminimet ja liikesalaisuudet. ”Mukaan otetaan yleensä myös sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa koskeva sääntely, joka ohjeistaa hyvät tavat markkinoinnissa. Immateriaalioikeuksista käytetään usein myös nimitystä aineettomat oikeudet, mutta tarkasti ottaen aineettomat oikeudet sisältävät laajemman kentän, ja niihin luetaan yleensä myös henkilöstöressit, asiakaskontaktit, maine. Englanninkielinen termi immateriaalioikeuksille on intellectual property rights, joka lyhennetään IPR.” (Mansala 2009, 79).

Sport Inno Camp™ -innovaatioleirin aikana opiskelijan ja yrityksen välille solmittavassa IPR- ja salassapitosopimuksessa määritetään immateriaalioikeuksien siirtymisestä seuraavasti:

”All the Intellectual Property Rights and ideas shall belong to the company and the student agrees to the necessary tasks that will lead to the vesting of any such ownership to the company.”

“This agreement do not cover other ideas or innovation, which have possible been born in the student group during the camp.”

Sport Inno Camp™ -innovaatioleirin luonteen vuoksi on hieman epäselvää, mitä immateriaalioikeuksia leirin aikana voi tosiasiaassa syntyä. Innovaatioleirillä opiskelijat luovat ideoita, mutta pelkkä idea ei vielä itsessään ylitä teoskynnystä, joka vaaditaan tekijänoikeussuojan syntymiseen. IPR- ja salassapitosopimuksessa varaudutaan mahdollisiin epävarmuustekijöihin siirtämällä yksiselitteisesti kaikki immateriaalioikeudet raportoituihin ideoihin yritykselle. Opinnäytetyössä käsiteltävien immateriaalioikeuksien joukkoon on valittu leirin kannalta olennaisimmiksi katsotut immateriaalioikeudet, jotka ovat tekijänoikeus ja patenti.

4.1.1 Tekijänoikeus ja sen siirtyminen

Tekijänoikeus muistuttaa omistusoikeutta ja siitä on säädetty tekijänoikeuslaissa (404/1961). Tekijänoikeus suojaa luovaa työtä ja luovan työn tekijöitä, sillä se antaa tekijälle mahdollisuuden määrätä teoksensa käytöstä. *Tekijä* on se, jonka panos lopputulokseen on ollut luova. Tekijä on aina henkilö, mutta sen ei tarvitse olla oikeustoimikelpoinen eli täysi-ikäinen ja täysivaltainen. (Mansala 2009, 82–86.) Tekijänoikeus syntyy tekijälle automaattisesti teoksen luomishetkellä, eikä oikeutta tarvitse rekisteröidä. (Yritys-Suomi 2012b.)

Tekijänoikeussuojan saa *teos*, joka on ylittänyt tekijänoikeuskynnyksen, jolloin teos on tekijän henkisen luomistyön itsenäinen ja omaperäinen tuotos, jota käytännössä kukaan toinen ei pystyisi tekemään täsmälleen samalla tavalla. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2012a). Tekijänoikeuden kohteena eivät ole innovatiiviset ideat, vaan niiden representaatiot eli ilmenemismuodot tai sovellukset. (Karo, Lavapuro & Mylly 2007, 199). Tekijänoikeus ei siis suojaa teoksen sisältämää ideaa, ajatusta tai rakennetta, vaan ainoastaan teoksen ilmenemismuotoa.

Tekijänoikeus koostuu *taloudellisista* ja *moraalisista* oikeuksista. Taloudelliset oikeudet antavat tekijänoikeuden haltijalle mahdollisuuden sopia teoksensa käytöstä ja saada siitä korvaus. Taloudellisten oikeuksien haltijalla on oikeus valmistaa teoksesta uusia kappaleita ja saattaa teos yleisön saataviin. Moraalisilla oikeuksilla suojataan tekijän persoonaa isyysoikeuden ja respektioikeuden näkökulmasta. Isyysoikeudella suojataan tekijää siten,

että tekijä tulisi hyvän tavan mukaisesti mainita teosta käytettäessä. Respektioikeuden perusteella teoksen muuttaminen siten, että se loukkaisi teoksen arvoa, on kielletty. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2012b.)

Taloudellisista oikeuksista tekijänoikeuksien haltija voi vapaasti *luopua* joko kokonaan tai osittain, mutta moraalisisista oikeuksista luopuminen on mahdollista vain rajoitettuja käyttötarkoituksia varten. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2012b.) Tekijä voi luovuttaa tekijänoikeuksiaan toiselle esimerkiksi sopimuksella, jolloin luovutuksen saajasta tulee oikeudenhaltija. Oikeudenhaltija voi siis olla joko teoksen alkuperäinen tekijä tai se, jolle tekijä on siirtänyt tekijänoikeutensa, esimerkiksi yritys tai oppilaitos.

Tekijä voi luovuttaa kaikki itselleen tekijänoikeuslain nojalla kuuluvat taloudelliset tekijänoikeutensa sopijakumppanilleen ja tällöin tekijälle itselleen ei jää mitään oikeuksia käyttää teostaan. (Tchernych 2009, 27.) Sport Inno Camp™ -innovaatioleirillä opiskelija luovuttaa yritykselle kaikki oikeutensa leirin lopussa yhdessä ryhmänsä kanssa raporttoimaansa lopputuotokseen. Kokonaisluovutustilanteessa yritys saa kaikki oikeudet opiskelijoilta työn raporttoituihin tuloksiin, kuten ideaan ja mahdollisiin opiskelijoiden luomiin materiaaleihin, joita yritys voi käyttää myöhemmissä toimenpiteissään. Opiskelijoiden yritykselle raporttoima innovatiivisen työn tulos ja mahdollisen materiaalin luovuttaminen eivät vielä itsessään tekijänoikeuslain mukaan sisällä tekijänoikeuden luovutusta, vaan tämän omistusoikeuden lisäksi on sovittava lisäksi vielä tekijänoikeuksien siirtymisestä. (Tchernych 2009, 27.) Oikeuksien siirtymisestä voidaan sopia pätevästi myös suullisesti, mutta suositeltavaa on sopia oikeuksien luovutuksesta ja sen ehdoista kirjallisesti. (Kopiraitti 2012, 11.)

Opiskelija työskentelee innovaatioleirillä *useamman* opiskelijan muodostamassa ryhmässä, jolloin tekijöitä on useita. Mikäli eri tekijöiden osuudet olisi erotettavissa toisistaan, kyseessä olisi yhteen liitetty teos ja kukin tekijä määräisi omasta osuudestaan. Jos tekijöiden osuuksia ei pystytä erottamaan, kyseessä on yhteisteos, josta kaikki tekijät määräävät yhdessä. Innovaatioleirille osallistuvat opiskelijat siirtävät yrityksille kaikki mahdolliset yhteistyön aikana syntyvät tekijänoikeudet raporttoituun lopputuotokseen. Leirin aikana opiskelijoiden luova työ saattaa synnyttää myös muita ideoita innovaatioita,

joita he eivät raportoi yrityksille. Tässä tapauksessa oikeudet jäävät opiskelijoille itselleen ja näiden oikeuksien luovuttaminen eteenpäin toiselle osapuolelle vaatisi kaikkien ryhmäläisten hyväksynnän. (Sorvari 2010, 151.)

4.1.2 Patenti

Pelkkä idea, ajatus tai kuvitteellinen tavoitetilä on riittämätön tekijänoikeussuojaan. Opiskelija ja yritys voivat voimavarat yhdistämällä kehittää ideasta jonkin konkreettisen ja todellisen ratkaisun, esineen, menetelmän tai jonkin dokumentoidun lopputuloksen, joka on mahdollista suojata tekijänoikeussuojalla. Mikäli yhteistyön tuloksena syntyy jotain ainutlaatuista ja ensimmäistä laatuaan, voidaan yhteistyön hedelmänä syntyneelle tuotokselle hakea suojaa patentista.

Patenti tarkoittaa aineetonta oikeutta, joka antaa omistajalleen yksinoikeuden valmistaa, käyttää tai myydä luovan työn tuloksena syntyneitä uusia keksintöitä. Keksinnöllä voidaan tarkoittaa uutta teknistä, teollisesti käyttökelpoista tuotetta, laitetta tai menetelmää. Keksinnöksi ei katsota pelkästään löytöä, tietojen esittämistä, taiteellista luomusta eikä suunnitelmaa. Esimerkiksi pelkkä idea siitä, miten jonkin laitteen olisi hyödyllistä toimia, ei ole riittävä patentilla suojattavaksi, vaan idean lisäksi tarvitaan kuvaus siitä, miten uusi keksintö voidaan toteuttaa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2012.)

4.2 Liikesalaisuuksien salassapito

Elinkeinoelämän terveen kilpailun ylläpitämiseksi yrityksen liikesalaisuudet kuuluvat immateriaalioikeuksien piiriin ja liikesalaisuuksien luvaton käyttö ja hankkiminen ovat lailla kiellettyä. Vaikka liikesalaisuudet on suojattu lailla, ei laissa tarkkaan määritellä mikä kaikki tieto voidaan luokitella liikesalaisuudeksi. Liikesalaisuuksiksi luetaan kuitenkin kuuluviksi käytännössä kaikki sellainen tarpeellinen tieto, jonka yritys itse määrittelee haluavansa pitää salassa kilpailevilta elinkeinoharjoittajilta. Yleensä liikesalaisuuksia ovat yrityksen taloudelliset tiedot, kuten hinnoittelua koskevat tiedot sekä yrityksen tuottamien ja käyttämien koneiden ja laitteiden tarkat tekniset tiedot, joilla on yritykselle taloudellista merkitystä. Liikesalaisuuden paljastuminen voi tuottaa yritykselle taloudellista tappiota ja kilpailijoille taloudellista hyötyä. (Nettilaki 2012b.)

Turvatakseen liikesalaisuutensa yritys voi vaatia työntekijöiltään ja yhteistyökumppaneiltaan salassapitovelvollisuutta, jolla tarkoitetaan kieltoa ilmaista esimerkiksi yrityksen liiketoiminnan kannalta merkittävää tietoa ulkopuolisille. (Hemmo 2005, 328.) Pääsääntöisesti työ- ja palvelussuhteissa yrityksen liikesalaisuuksia suojaa laki sopimattomasta menettelystä elinkeinoelämässä (1061/1978). Tämä laki velvoittaa työntekijän vaihtuessa palvelussuhteen aikana kaikista mahdollisista tietoonsa saamistaan liikesalaisuuksista.

”Joka elinkeinonharjoittajan palveluksessa ollessaan on saanut tiedon liikesalaisuudesta, ei saa sitä palvelusaikanaan oikeudettomasti käyttää eikä ilmaista hankkiakseen itselleen tai toiselle etua tai toista vahingoittaakseen.” (Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa 1061/1978, 4 § 2 mom (22.12.1978/1061)).

Sport Inno Camp™ -innovaatioleirillä kyse on yritysten toimeksiantoon pohjautuvasta yksittäisestä opiskelijan opintosuorituksesta, eikä se ole SopMenL:n (1061/1978) tarkoittamalla tavalla yrityksen palvelussuhteessa olemista. Tämän vuoksi edellä mainittu säädös SopMenL 4.2 § liikesalaisuuksien hyväksikäyttö- ja salassapitokiellosta ei sovellu innovaatioleirille. Sport Inno Camp™ -innovaatioleirillä salassapito on kuitenkin avainasemassa leirillä syntyneiden ideoiden säilymisenä yksinoikeutena niin pitkään, kuin halutut ideat on saatettu johonkin konkreettiseen lopputuotokseen ja näin suojattu tekijänoikeussuojalla. Ennen kuin tuote tai palvelu on suojattu immateriaalioikeudella, voi kuka tahansa ideasta kuullut varastaa sen. Tämän vuoksi on perusteltua, että Sport Inno Camp™ -innovaatioleirillä luottamuksellisuus varmistetaan sopimuksella, sisällyttämällä yhteistyösopimukseen seuraava salassapitoa koskeva lauseke:

“The student binds itself, that he or she do not give or otherwise disclose the reported results to the third party in any form, including the assignment itself.”

Liikesalaisuuksien salassapitovelvollisuus on voimassa palvelussuhteen ajan, mutta salassapitovelvollisuuteen voidaan liittää myös jokin tietty määräaika. (Hemmo 2005, 329.) Innovaatioleirillä opiskelijan ja yrityksen välille solmittavassa IPR- ja salassapito-

sopimuksessa määritellään sopimuksen voimassaoloajaksi 27.11.2012–31.6.2014. Näin ollen opiskelijan salassapitovelvollisuus jatkuu vielä leirin päättymisenkin jälkeen.

4.3 Vahingonkorvausvastuuehto ja sopimussakko

Hyvää sopimustekniikkaa noudattaen intressi- ja tavoiteanalyysin lisäksi sopimusta laadittaessa olisi aiheutta analysoida sopimukseen liittyviä riskejä, jotka voivat vaarantaa sopimukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisen. (Hemmo 2005, 11.) Sopimustointaan liittyvien riskien ehkäisemiseksi sopimuksessa säädetään usein korvausvastuovelvollisuudesta, jolloin sopimuskumppani voi sopimusehtoja rikkoessaan joutua vahingonkorvausvastuuseen tai suorittamaan sopimussakkoa. (Hemmo 2005, 7.)

Vahingonkorvausvastuun määrittämisen tarkoituksena on turvata sopimuskumppanin intressejä siten, että sopimuskumppanin syyllistyessä sopimusrikkomukseen, tulee sopimusrikkomuksen tekijän hyvittää vahingosta aiheutunut taloudellinen tappio vahingonkorvauksena vahinkoa kärsineelle osapuolelle. Vahingonkorvauksen määrä on usein sidonnainen aiheutuneeseen vahinkoon. Sopimusrikkomukseen syyllistyneen osapuolen korvattavaksi voivat tulla esimerkiksi sopimusrikkomuksesta aiheutuneet selvittelykustannukset tai tuotevian aiheuttamat reklamaatiokustannukset. (Hemmo 2003, 219–220.) Sopimusehdoissa voidaan myös määrittää kiinteämääräinen vahingonkorvausvastuu esimerkiksi siten, että ”osapuolen korvausvastuu sopimusrikkomuksen aiheuttamista vahingoista on vahingon määrästä riippumatta enintään 15.000 euroa” (Hemmo 2005, 247).

Sopimusperusteinen vahingonkorvaus on jätetty vahingonkorvauslain (412/1974) ulkopuolelle, mutta sopimuksen osapuolten koosta ja asemasta riippuen vahingonkorvauslaki ei jää sopimussuhteissakaan täysin merkityksettömäksi, esimerkiksi sopimuksen kohtuusharkinnassa. Vahingonkorvauslain soveltaminen sopimussuhteissa ei kuitenkaan ole automaattista, vaan tarvittaessa sopimusehtoihin voidaan hakea siitä täydennystä. (Autere 2008, 33–34.)

Sopimussakolla on kiinteämääräisen vahingonkorvauksen piirteitä, mutta sen maksamisedellytykset eroavat vahingonkorvaukseen nähden ja sitä pidetään vahingonkorvausta tehokkaampana oikeuskeinona. Sopimussakon määrittäminen on yleistä paitsi rakennusurakka- ja toimitussopimuksissa, myös salassapito- ja kilpailukieltosopimuksissa. Sopimussakon määrä voidaan kytkeä yhteistyön kohteena olevaan suoritukseen tai se voi olla määrältään kiinteä. Kilpailukiello- ja salassapitosopimuksissa tyypillistä on sopia määrältään huomattavan suuresta sopimussakosta, jolla sopimuksen noudattamiselle saadaan luotua toimiva tehoste. Sopimussakko on etukäteen määritelty korvaus, jonka ei vahingonkorvauksen tavoin kuitenkaan tarvitse olla sidonnainen tosiasiaa aiheutuneeseen vahinkoon. (Hemmo 2003, 335 – 345.) ”Sopimussakkoa käytetään monesti sen vuoksi, että velkoja voi sen avulla saada taloudellisen hyvityksen ilman aiheutuneen vahingon toteennäyttämistä. Lisäksi sopimussakko merkitsee velalliseen kohdistuvaa painostuskeinoa, joka vaikuttaa silloinkin, kun sopimusrikkomuksesta ei aiheudu vahinkoa eikä vahingonkorvausvelvollisuus tästä syystä tule kysymykseen.” (Hemmo 2003, 220).

Sport Inno Camp™ -innovaatioleirin ajaksi opiskelijan ja yrityksen välille solmittavassa IPR- ja salassapitosopimuksessa sopimusehtoihin ei kuitenkaan ole määritelty erillistä vahingonkorvausvelvollisuutta tai kiinteämääräistä sopimussakkoa salassapitovelvollisuuden laiminlyömisestä. Syynä vahingonkorvausvelvollisuuden tai sopimussakon jättämiseen sopimuksen ulkopuolelle on se, että opiskelijan ja yrityksen väliselle tuotekehitysyhteistyölle ei ole haluttu luoda liian raskasta yhteistyösopimusta IPR-oikeuksien ja salassapitovelvollisuuksien suojaamiseksi. Opiskelijan ja yrityksen välisessä tuotekehitysyhteistyössä vahingonkorvauksen suuruuden määrittämisessä ongelmaksi muodostui lisäksi se, että sopimusrikosta aiheutuvan vahingon taloudellinen arvio olisi vaikeasti arvioitavissa. (Hemmo 2005, 5, 329.) Tuotekehitysyhteistyössä innovaation kehitysvaiheessa syntyvän tuotteen realistinen arvo olisi vaikea määrittää, koska sillä ei ole vielä konkreettista markkina-arvoa. Vahingonkorvausvastuun suuruus olisi arvioitavissa vain suurpiirteisesti.

4.4 Olosuhdemuutokset

On mahdollista, että innovaatioyhteistyön seurauksena syntyy uusi liikeidea, josta kehittyy uusi tuote tai palvelu yrityksen tuotantoon. Sport Inno Camp^{TM} -innovaatioleirillä opiskelijan ja yrityksen välille solmittavassa IPR- ja salassapitosopimuksessa ei ole erikseen määritelty opiskelijan oikeudesta korvaukseen, mikäli niin käy. Pelkkä luova idea ei ylitä tekijänoikeudellista teoskynnystä, mutta se on kaiken innovaation lähtökohta, minkä vuoksi luovan työn tekijälle on turvattava oikeus korvaukseen. Keksijät, innovaattorit ja luovan työn tekijät ansaitsevat myös osan vastuusta ja kunniaista. (Karo, Lavapuro & Mylly 2007, 45.) ”Kannustavuusargumentin mukaan paras tae luovuudelle on, että yksilöllä on luovuuteen taloudellinen kannustin.” (Karo, Lavapuro & Mylly 2007, 201).

Opiskelijan oikeudesta korvaukseen voidaan sopia avoimen sopimuksen muodossa, mikä tarkoittaa sitä, että osapuolet jättävät opiskelijan oikeuden korvaukseen tarkemmin sääntelemättä ja sopivat siitä erikseen tapauskohtaisesti myöhemmässä vaiheessa, mikäli korvauksen maksaminen tulee ajankohtaiseksi. Opiskelijan ja yrityksen välisen innovaatioyhteistyön alkuvaiheessa ei ole koettu tarpeelliseksi tehdä kauaskantoista sopimusta, sillä pitkälle viety sopimuskohtien kirjaaminen ja täsmentäminen hidastaisi sopimustoimintaa ja nostaisi sopimuksen laadintakustannuksia. Korvauksen suuruuden määrittäminen yhteistyön alkuvaiheessa olisi myös ongelmallista, sillä innovaatioyhteistyön tuloksesta ei vielä ole mitään tietoa.

Yhteistyön alkaessa osapuolten yhteistyön tavoitteena on innovoida yhdessä yritykselle uutta tuotetta tai palvelua. Mikäli innovoinnin seurauksena syntyy idea uudesta tuotteesta tai palvelusta ja tuotekehityksen edetessä ideasta kehittyy konkreettinen tuote markkinoille, on oletettavaa, että siinä vaiheessa osapuolten intressit ja tavoitteet poikkeavat siitä, mitä ne ovat vielä yhteistyön alkuvaiheessa. Tällöin voi syntyä tarve sopia yhteistyön muodosta ja ehdoista uudella sopimuksella. Siinä tapauksessa, että innovoinnin seurauksena syntynyt tuote tai palvelu aiotaan saattaa yleisön tietoisuuteen ja myydä kuluttajille, keskeisimpien intressien joukkoon voi tällöin taloudellisen korvauksen saamisen lisäksi lukeutua muun muassa kysymykset tuotevastuusta tai jakelun toteuttamisesta.

Sport Inno Camp™ -innovaatioleirillä opiskelijoiden raportoimista ideoista ei ainakaan toistaiseksi ole tuotekehityksen edetessä syntynyt mitään yrityksen varsinaiseen tuotantoon, joten opiskelijan oikeudesta erilliseen korvaukseen tai korvauksen suuruudesta ei ole konkreettista näyttöä. Omistusoikeuksista luopumista ei kuitenkaan pidä ajatella opiskelijan heikkoutena. ”Yksityinen omistusoikeus aineettomiin hyödykkeisiin voi kääntyä itseään vastaan siten, että yksityinen omistusoikeus tekee tyhjäksi sen varallisuuden, jota sen on tarkoitus suojata.” (Karo, Lavapuro & Mylly 2007, 105). Opiskelijan ja yrityksen välisessä yhteistyössä opiskelija on mukana kehittämässä yrityksen tuotantoon uutta innovaatiota. Opiskelija voi olla mukana luomassa innovaatiota, jonka toteuttamiseen ja yleisön tietoisuuteen saattamiseen hänellä itsellään ei ole tarvittavia resursseja. Yritys tarjoaa innovaation kehitysohjelmaan kuitenkin tarvittavaa osaamista ja ammattitaitoa, minkä ansiosta innovaatiosta voi kehittyä kulutusmarkkinoille uusi tuote tai palvelu. Lisäksi yrityksen jo olemassa oleva ja kuluttajien tietoisuudessa oleva brändi edesauttavat mahdollisen uuden tuotteen myöhemmässä myynnissä ja markkinoinnissa.

5 Pohdinta

5.1 Työn tarkoituksen taustoitus ja luotettavuuden arviointi

Tämän työn tarkoituksena oli selittää ja arvioida Sport Inno Camp™ -innovaatioleirillä opiskelijan ja yrityksen välille solmittavaa IPR- ja salassapitosopimusta. Työstä oli tavoitteena tehdä opiskelijan opas leirin sopimuksen luonteesta ja siksi työssä on pohdittu sopimuksen oikeudellista taustaa, analysoitu käytettyä sopimustekniikkaa ja arvioitu käytettyjen sopimusehtojen kohtuullisuutta opiskelijan näkökulmasta.

Opinnäytetyö pohjautuu vahvasti oikeuden alan kirjallisuuteen, koska työssä on selvitetty IPR- ja salassapitosopimuksen oikeudellista taustaa immateriaalioikeuksien ja sopimustoiminnan osa-alueilta. Työn teoreettista viitekehystä voidaan siis pitää luotettavana, ja sen pohjalta olen analysoinut innovaatioleirillä solmittua sopimusta.

5.2 Tulokset ja kommentit

Näkemykseni mukaan Sport Inno Camp™ -innovaatioleirillä opiskelijan ja yrityksen välillä solmittu IPR- ja salassapitosopimus on kohtuullinen ajatellen tuotekehitysyhteistyössä opiskelijalle syntyviä oikeuksia ja velvollisuuksia. Sopimuksesta ei ole haluttu tehdä sisällöllisesti liian raskasta, vaan muoto ja rakenne on haluttu pitää selkeänä ja yksinkertaisena ja mielestäni siinä on myös onnistuttu.

Yritysten liikesalaisuudet ovat tärkeitä ja siksi opiskelijan velvoittaminen salassapitoon on ymmärrettävää. Se, että sopimuksessa ei kuitenkaan ole määritetty sopimusrikosta aiheutuvaa vahingonkorvausvastuuta voi osaltaan myös edesauttaa opiskelijoiden innovointia, koska sopimussuhde ei sisällä ikäviä negatiivisia velvoitteita. Myös se, että yritykset pitävät itsellään kaikki leirin aikana opiskelijoiden raportoimien ideoiden immateriaalioikeudet on ymmärrettävää, koska yrityksillä on antaa tarvittavia resursseja ideoiden jatkokehittämiseen.

Opiskelijalla itsellään ei ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa sopimuksen sisältöön, vaan ennalta laadittujen sopimusehtojen hyväksyminen on ollut ainoa tie leirille osallistumiseen. Huolimatta siitä, että lähtökohtaisesti opiskelija nähdään heikompana sopimus-

kumppanina, eikä opiskelijan neuvotteluasema yrityksen neuvotteluasemaan verrattuna ole vahva, yritysten voi luottaa toimivan hyvän ja asiantuntevan liiketavan mukaisesti. Sport Inno Camp™ -innovaatioleiri on ollut opiskelijoille vapaavalintainen opintojakso, joka on antanut heille mahdollisuuden saada vaihtelua normaalille luokkahuoneessa tapahtuvalle opiskelulle. Erilaisen oppimisympäristön lisäksi opiskelijat ovat myös päässeet luomaan uusia verkostoja yritysmaailmaan ja työelämään.

5.3 Jatkotutkimusehdotukset ja tulosten sovellusmahdollisuudet

Tämän työn jatkotutkimuskohteena voisi olla tutkimus siitä, miten sopimusosapuolet ovat kokeneet oikeuksien ja velvollisuuksien jakautumisen innovaatioleirin aikana. Kyselytutkimuksen avulla voisi selvittää sen, miten selkeänä opiskelijat ja yrityksen edustajat ovat yhteistyösopimuksen kokeneet ja millainen merkitys sopimuksella on yleensäkin sopimusosapuolille ollut. Tutkimustulosten pohjalta opiskelijan ja yrityksen välille solmittavan IPR- ja salassapitosopimuksen sisältöä voisi analysoida monipuolisemmin ja tarvittaessa sopimusta voisi muokata ja täydentää vastaamaan paremmin sopimusosapuolten toiveita ja tarpeita.

Tämän työn jatkotutkimuksen kohteena voisi olla myös seurata Sport Inno Camp™ -innovaatioleirillä syntyneiden ideoiden jatkokehitystä ja opiskelijan ja yrityksen välisen yhteistyön jatkumista. Olisi mielenkiintoista, jos leirin aikaisen innovaatioyhteistyön tuotoksista kehittyisi jokin uusi tuote tai palvelu yrityksen tuotantoon, jolloin olisi mahdollista selvittää muun muassa sitä, millaisiin korvauksiin opiskelijat luovan työn tekijöinä ovat päässeet ja analysoida mahdollisten jatkosopimusten luonnetta.

Suomen Urheiluopistolla Vierumäellä ensimmäistä kertaa järjestetty Sport Inno Camp™ -innovaatioleiri tullaan järjestämään vuonna 2013 Virossa, jolloin tarkoituksena on saada mukaan myös venäläisiä yliopisto-opiskelijoita. Sport Inno Camp™ -innovaatioleirin tulevaisuuden toimintaa ja markkinointia tukisi selvitys leirin toteuttamiseksi tarvittavista sopimuksista ja sopimuskumppaneista. Sopimuspolun laatiminen auttaisi hahmottamaan leirin yhteistyökumppanuuksia ja oikeuksien jakautumista sopimuskumppaneiden välillä. Sport Inno Camp™ on rekisteröity ja suojattu tavaramerk-

ki, jonka käyttämiseen tarvitaan tavaramerkin haltijan, Suomen Urheiluopiston lupa. (Kujanpää J. 21.1.2013.)

5.4 Ammatillinen kehittyminen ja oma oppiminen

Opinnäytetyön tekemisessä tavoitteenani oli kartuttaa ja syventää omaa osaamistani immateriaali- ja sopimusoikeuden osa-alueilta. Tässä tavoitteessani onnistuin mielestäni hyvin. Työn aihe oli mielenkiintoinen ja mielenkiintoani työn tekemiseen lisäsi se, että opinnäytetyön näkökulmaksi oli valittu opiskelijälähtökohtainen lähestymistapa. Opinnäytetyössä käsitelin sellaista tietoa, jota itse koen tärkeänä ja olennaisena saada tietää, jos osallistuisin opintojaksolla tuotekehitysyhteistyöhön yritysten kanssa.

En itse päässyt osallistumaan marraskuussa 2012 Vierumäellä pidettyyn Sport Inno Camp™ -innovaatioleirille, joten leirin onnistumisen ja tulosten arviointi on tapahtunut vain leiristä laadittujen raporttien ja palautekyselyiden pohjalta. Henkilökohtainen läsnäoloni leirillä olisi mahdollistanut myös omien havaintojen tekemisen ja niiden hyödyntämisen opinnäytetyössäni.

Sain aiheen opinnäytetyölleni lokakuun lopussa 2012 HAAGA-HELIA:n Vierumäen yksiköstä. Sport Inno Camp™ -innovaatioleiri järjestettiin noin kuukautta myöhemmin. Suunnitelmissani on valmistua opinnoista toukokuussa 2013, joten ensimmäinen tavoitteeni oli saada opinnäytetyö valmiiksi viimeistään siihen mennessä. Pääsin aloittamaan opinnäytetyön tekemisen joulukuussa 2012 ja samoihin aikoihin minulle selvisi, että pääsen aloittamaan oman alan työt maaliskuussa 2013. Tämän vuoksi arvioin opinnäytetyöni valmistumisaikataulua uudestaan ja asetin itselleni työn valmistumisajankohdaksi helmi-maaliskuun 2013. Toimeksiantajan puolelta toiveena oli saada opinnäytetyö valmiiksi kevään 2013 aikana. Oman työskentelyni aikatauluttaminen ja aikataulussa eteneminen onnistuivat suunnitellusti ja opinnäytetyö valmistui asettamassani tavoiteajassa.

Lähteet

Autere, J. Helsingin kauppakorkeakoulu. 2008. Pro-Gradu tutkielma. Sopimuksellinen riskienhallinta ohjelmistotoimituksissa. Luettavissa:

http://epub.lib.aalto.fi/en/ethesis/pdf/12427/hse_ethesis_12427.pdf. Luettu: 31.12.2012.

HAAGA-HELIA amk. Opiskelijat kehittävät uusia liikeideoita kansainvälisellä innovaatioleirillä. Luettavissa: <http://www.haaga-helia.fi/fi/uutiset/2012/opiskelijat-kehittaevaet-uusia-liikeideoita-kansainvalisellae-innovaatioleirillae-vierumaeellae>. Luettu: 4.1.2013.

Hemmo, M. 2003. Sopimusoikeus I. Talentum. Toinen, uudistettu painos. Helsinki

Hemmo, M. 2003. Sopimusoikeus II. Talentum. Toinen, uudistettu painos. Helsinki.

Hemmo, M. 2005. Sopimusoikeus III. Talentum. Helsinki.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 2012. Etusivu. Kuluttajalle. Sopimus. Luettavissa:

<http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/kuluttajaneuvonta/kuluttajan-oikeudet/sopimus/>. Luettu: 12.1.2013.

Kopiraitti. 2012. Tekijänoikeuden ABC. Luettavissa: http://www.e-julkaisu.fi/kopiraitti/tekijanoikeuden_abc/pdf/Kopiraitti_Tekijanoikeuden_ABC.pdf.

Luettu 11.1.2013.

Kujanpää, J. 21.1.2013. Projektipäällikkö. Sportpolis – Liikunnan tiede- ja yrityspuisto. Vierumäki. Sähköposti.

Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinoelämässä. 22.12.1978/1061.

Laki tekijänoikeuksista 8.7.1961/404.

Laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista 13.6.1929/228.

Langdon, M. 2011. How to Innovate: The Innovation Process. Luettavissa: <http://www.innovationmanagement.se/2011/09/16/how-to-innovate-the-innovation-process/>. Luettu: 13.1.2013.

Kellokangas, K. 2010. Luova talous ja sen uudet tuulet. Luettavissa: <http://kipanelamaa2.blogspot.fi/2010/10/luova-talous-ja-sen-uudet-tuulet.html>. Luettu: 12.1.2013.

Keksintösäätiö 2012. Sanasto. Luettavissa: <http://www.keksintosaatio.fi/Suomi/Tuotevayla/Termit/>. Luettu: 6.12.2012.

Nettilaki 2012a. Sopimukset. Sopimuksen sisältö. Luettavissa: <http://www.nettilaki.com/t/sopimuksen-sisältö>. Luettu: 9.12.2012.

Nettilaki 2012b. Immateriaalioikeus. Sopimaton menettely elinkeinotoiminnassa. Luettavissa: <http://www.nettilaki.com/t/sopimaton-menettely-elinkeinoiminnassa>. Luettu: 8.1.2013.

Patentti- ja rekisterihallitus. 2012. Etusivu. Patentit. Näitä kysytään usein. Luettavissa: <http://www.prh.fi/fi/patentit/useinkysyttya.html>. Luettu: 8.1.2013.

Sport Inno Camp. 2012. Personal post-assignment.

Sorvari, K. 2010. Opetustoimen tekijänoikeudet. WSOYpro Oy. Helsinki.

Taatila, V & Suomala, J. 2008. Innovaattorin työkirja. WSOY Oppimateriaalit Oy. Helsinki.

Tchernych T. 2009. Mainostajan tekijänoikeusopas. Mainostajien liitto. Helsinki.

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry. 2012a. Tekijänoikeus. Syntyminen. Luettavissa: <http://antipiracy.fi/tekijanoikeus/tekijanoikeudensyntyminen/>. Luettu: 11.1.2013

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry. 2012b. Tekijänoikeus. Sisältö. Luettavissa: <http://antipiracy.fi/tekijanoikeus/sisalto/>. Luettu 11.1.2013.

Vahingonkorvauslaki. 31.5.1974/412.

Vattulainen, J. HAAGA-HELIA amk. Opinnäytetyö. Tuote- ja palveluinnovaatioiden kehittäminen Sport Inno Camp –leirillä.

Yritys-Suomi 2012 a. Etusivu. Tuote- ja palvelukehitys. Idean kehityskelpoisuus. Luettavissa: http://www.yrityssuomi.fi/web/guest/palvelupolun-askel?pp=polku_TuotejaPalvelukehitys&ppa=palp_Idean_kehityskelpoisuus. Luettu: 11.12.2012.

Yritys-Suomi 2012 b. Etusivu. Tuote- ja palvelukehitys. Idean kehityskelpoisuus. Tekijänoikeus. Luettavissa: http://www.yrityssuomi.fi/web/guest/aihe?pp=polku_TuotejaPalvelukehitys&ppa=palp_Idean_kehityskelpoisuus&aihe=1000163. Luettu: 12.1.2013.

Liitteet

Liite 1. IPR- ja salassapitosopimus 27.11.2012

IPR- and confidentiality agreement

_____, born _____ (later on called as the “student”) is participating to a product development and innovation camp called Sport Inno Camp™ organized by the Sport Institute of Finland and HAAGA-HELIA, the University of Applied Sciences during 27.–28.11.2012 at Vierumäki in Finland.

The student has been assigned to a certain group, which group will give and report the results of the given assignments to the representatives of the companies on 28.11.2012.

The student is participating in a group which will perform the assignments given by the company called:

Polar Electro Oy

This agreement will determine IPR (Intellectual Property Rights) and confidentiality of the results of reported assignments and the assignments itself. This agreement do not cover other ideas or innovation, which have possible been born in the student group during the camp.

The parties of this agreement are the student and the company mentioned in this agreement. By signing this agreement the student agrees as follows:

- The student binds itself, that he or she do not give or otherwise disclose the reported results to the third party in any form, including the assignment itself.
- All the Intellectual Property Rights and ideas shall belong to the company and the student agrees to the necessary tasks that will lead to the vesting of any such ownership to the company.

This agreement is in force starting from 27.11.2012 and ending 30.6.2014.

At Vierumäki on 27th of November 2012.

_____
The Student

_____
The Company